

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega mesca.

Veljá celoletno 2 gold. 50 kraje. — polletno 1 gold. 30 kraje.

List 5.

V Celovcu 10. marca 1872.

Popotovanje v poštnem vozu.

(Ruski spisal Pogorelski, poslovenil L. G. Podgoričan.)

On-le večer so v nekej prijateljskej družbi razgovarjali se o poštnih vozarskih uredbah na Petrogradskej cesti. Mojih znancev nekateri so hvalili korist in ugodnost teh uredob, zato ker so se o tej zadevi opirali na lastno izkušnost; nekov mladenič pa, ki je mu goreča ljubezen do vseh in vsakojakih ruskih naredeb v serci vzbujala krivične dozdevke, — ta mladenič je terdil, da je naše vezarstvo veliko lepše, nego po ptujih krajih. „Vozovi so,“ — dejal je, „vsi pokojnejši, kočijaži pa postrežljivejši. Naših voz največa prednost v primerji z inozemskimi je urna voznja. Če je cesta dobra, popotovanje iz Moskve v Petrograd traja le štir in dvajset ur; a gotovo mi priterdite, da bi se taka urnost v ptujih krajinah, zvlasti v Nemškej, — bogme! zdela neverjetna. Pa tudi,“ — govoril je dalje, „ali je kaj dolgočasnejšega in zamudnejšega, nego je nemško vezarstvo? Mislite si velik voz, peljeta ga visoka, dolga in rejena konja, ki svoje žive dni nista bežala nikoli, temuč le zmérno dirjala zmerom. Nikdar ne pozabim! enkrat samo sem izkusil tako popotovanje, pa mi je bilo žal, da sem ga še takrat. Ko sem sedel v takem ogromnem zaboji ali kurnjaka, ki je jedva premikal se naprej, menil sem, da sem na kakem bolniškem vozu. Prav res: moji popotni tovariši so bili podobni bolnikom, ki jih vozé v bolnice, in le njih raznoglasno herščanje, ker so spali, to mi je bilo spričalo, da ne popotujem z merliči.“

„Dosti je tega, brate,“ — pretergam jaz mladeniču besedo: „kdor mnogo govori, ničesar ne pripoveda. Inozemski vozovi so mi dosti znani. Resnica je to, da so malo počasni ali to počasnost nameščujejo taki dobički, kakoršnih ni predosti.“

„Kakovi so neki ti dobički?“ — popraša mladenič.

„Prijetna družčina, ki je večkrat na inozemskih potih,“ — odgovoril sem. „Marsikaterikrat se mi je uže primerilo, da sem popotoval po Nemškej, a ne morem tajiti, da noben pot ni bilo, da ne bi bil seznanil se s kakim človekom — razumnim, razsvitljenim, ali vsaj posameznim (originalnim). Časi pa časi sem naletel na tako seznanje, da sočasno zanimljivo čutje do njega še zmerom vedro živi mi v spominu, da-si je od takrat minolo uže deset ali pa še več let.“

„Raji reci: da v tvojem serci,“ — izbleknil je mladenič. „Dobro mi je znana tvoja romantiška misel — in tudi znana tvoja strast, ki povsodi išče in voha posebnosti: tebi se originalen zdi tudi vsak tak, kateri ima

suknjo nenavadno vrezano ali pa na robe zapeto. Dolgi lasje, ali potabakan bezirokavač, — to je tebi dosti, da je človek originalen, pa tudi posebno ne dvomim, da si takih originalov dosti videl v Germaniji. No, če pa ti je verhi tega ta ali ta slučaj ponudil prostor poleg kakove povite Nemke ali pa pred njenim obrazom, ni čuda, če je katero tvojih popotovanj po Germaniji prijetno čutje zapustilo v tebi.“

Po teh besedah so se vsi nasmijali; jaz sem zarudel, pogledal na uro, — in razšli smo se, da-si mladenič in jaz nisva bila svojega razgovora prignala do sklepa: katere poštno vozarije so lepše in boljše, ali naše ali inozemske.

Drugega dne me je navadni jutranji prehod nena doma zapeljal v mesarsko ulico. Ko pridem mimo poštno pisalnice, zagledam voz — pripravljen na pot. Sam ne znam, ali me je razgovor poprejšnjega dne nagnil, da sem svojo pozornost obrnil na ta voz, ali kakova druga okolnost, s kratka: ubral sem korake v pisalnico — terdno namenjen, da se odpeljem v Petrograd. — „Ali je mnogo popotnih?“ — povprašam poštnega uradnika. „Le enega popotnika imam doslé,“ — odgovoril je pisar, „pa tudi menim, da nobenega ne bode več, zato ne, ker ob uri se mora pošta odpeljati, pa nikogar ni.“

Vest, da je poštni voz prazen, vnela je v meni željo, da se odpeljem na pot: sam pa ne znam — zakaj, kar dal sem se zapisati in berž sem odšel domú, da sem se pripravil na pot. Ni bila minola še ura, pa sem zopet bil v mesarskej ulici. Moj popotni tovariš, zavil v velik plašč, čakal je, kedaj odide; ko pride ura, sedeva v voz, voznik švigne konja — a gledi, uže sva bila na poti v Petrograd.

Gotovo menite, da se mi je na poti pripetilo kaj nenavadnega, vrednega mojega pripovedanja in vaše izvedavosti. Če je res to, prazna je vaša vera. Peljal sem se v veliko severno mesto, pa ni bilo ni enega pripetljaja; konja sta bila na vsakej postaji pripravljena, cesta je bila krasna, nič se ni poterlo pri vozi — s kratka: preveril sem se, da naše pošte, če niso lepše, vsaj niso gerše, nego so inozemske. Pa če prav na tem poti ni bilo nič nenavadnega, vendar se mi je seznanje s popotnim tovarišem in njegovo razodetje zdelo zanimljivo in tako nenavadno, da sem po prihodu v Petrograd precej do pičice zapisal vse, kar sem bil izvedel od njega.

Ko sem sedel v poštnem vozu, bistrooko sem motril svojega tovariša. Zdel se mi je človek — blizo petdesetleten. Široki plašč, ki je bil zavil va-nj, branil mi je, da nisem mogel videti vsega njegovega obraza; goreče črne oči pa so vendar kazale, da ima ognjeno dušo —

in resno, in goste poobešene obervi in globoke brazde na visokem čelu so pričale možaka — izkušenega vsled neugodnosti in nesreče. Menda ni nepotrebna moja omenitev, da je o prvem pogledu na neznanca v meni vzbudila se želja po sèznnanji z njim. Jaz sem ga pozdravil, on pak se mi je prijazno zahvalil, a poznal sem, da ne bi rad začel razgovarjati se z menoj, torej sva po nekaj vzajemnih besedah umolknila oba. Po govorici sem tekoj izpoznal, da moj neznanec ni Rus. On se je stisnil v svoj kot, jaz pa v svoj, in tako sva se pripeljala, da sva oba do čéla molčala, do druge postaje. Le zdaj pa zdaj sem ga po strani pogledal. Ko je iz žépa jemal ruto, razgernil je malo plašč: zagledal sem pri njem na traku znamenje sv. Ludovika in čestne legije. Gotovo je Francoz! menil sem natihoma, in po prihodu v Černo blato sem berž stopil iz voza in hlapca povprašal, kedo je moj popotni tovariš. Voznik mi je pokazal njegov popotni list, a čital sem: „Iz francoske službe izpuščen polkovnik Fan-der-k . . .“ To je bilo vse, kar sem mogel izvedeti o svojem tovarišu prvi dan.

Nastala je bila noč in voznik se je vstavil, da bi prižgal svetilnici. Fan-der-k se je nenadoma obrnil k meni; nepokoj mu je mračil obraz. „Čestiti gospod!“ — ogovoril me je, „osvobodite, da vas poprašam: ali vam utegne zoperno biti ali ne, če svetilnici ostanete nerazsvitljeni.“

Tem besedam sem se čudil, a odgovoril sem mu francoski: „Nič zoperno ne, gospod moj; meni je po vseč tako ali tako.“

„Jako ljubo mi je, ker znate francoski govoriti,“ — dejal mi je polkovnik; „vsaj se laže pogovorim z vami. Ker ste tako postrežljivi, upam se vas še prositi, da bi sami hlapcu ukazali, naj ne prižge svetilnice. Vam bode gotovo rajši poslušen.“

Tekoje sem ustregel njegovej želji; ali voznik se ni zmenil za mojo prošnjo. „Moram streči vozu in popotnim,“ — odgovoril je. „Noč je temna, če se mi prigodi kakova nesreča, gorje mi potlé.“

Moj popotni tovariš, kakor je bila podoba, poslušal je najin razgovor z večim in večim nepokojem. Naposled je izpoznal, da je ves moj trud zastonj: težko je vzdihnil in sè žalostnim glasom spregovoril: „Serčna hvala vam za vaš trud; vidim, da ne morete pregovoriti najinega voznika.“ Voščil mi je še mirno spanje, potlé pa je zopet naslonil se v kot.

Če prav se mi je čudovita zdela prošnja, naj bi voznik ne prižgal popotne svetilnice, vendar se nikakor nisem mogel odločiti, da bi bil povprašal, zakaj to. Na polkovnikovem obrazu, v njegovih besedah in v vsej njegovej vnenjosti je bilo nekaj skrivnostnega, do česar nisem mogel prodreti z nikakoršnjimi svojimi sodbami, po čemer pa je vendar močno hrepenela moja duša, namreč: da bi se bolj sèznalil z njim. V slabem svetilničnem svitu sem videl, da je moj tovariš bil silno ginjen. Slišal sem, kako težki vzdihljaji so se izmikali iz njegovih pers; mene samega se je polastila otožnost. Po nekolikem času se je malo dvignil in va-me obrnil. Zdelo se mi je, da bi rad izvedel, ali spim ali kaj, torej sem zamežal in zatisnjene držal oči. Potegnil je uro iz žépa: minolo je bilo polu noči. „Bog moj!“ — spregovoril je poluglasno, „kako strašna noč je to!“ Vel sem se, kakor bi bil spal, a skrivoma sem pazil na-nj vso noč: nemirno je prebil jo; pred svitanjem se je pomiril in je zaspal. Brezvspešno sem se silil, da bi bil tudi zadremal; če prav sem bil truden, vendar nikakor nisem mogel oči zatisniti.

Terdi tlak je probudil mojega tovariša. Pozorno se je ozerl va-me. „Skoro niste spali minolo noč,“ — ogovorim ga. „Gotovo niste zdravi, kaj ne, da ne?“

„Ali ne zdrav?“ — povzame. „Bog, da bi bil bolan! Pa žalibože! moje zdravje je železno! . . . Ljubi moj gospod!“ — govoril je dalje po kratkem molčanju, ko je videl, da se čudim, „moje vedenje se vam mora čudovito zdeti, pa če sem vas vznemiril, nadejam se, da mi odpustite. To je bilo do čéla proti mojej volji. Dobro znam, da družčina z menoj mora vam in vsakemu drugemu biti težavna, za tega delj nikakor ne bi bil sklenil iti v poštni voz, ko bi ne bil menil, da bodem sam. V pisalnici so mi dejali, da ni še nihče zapisan; ko sem bil vas zagledal, menil sem, da sedete kam vnej; ko pa ste bili z menoj vred sedli v voz, prekasno je bilo se verniti.“

Jel sem ga zagovarjati, da slepo veruje, če meni, da mi je popotovanje z njim neprijetno; ali vstavil me je precej o prvih besedah. „Vroče vas prosim, nikar se mi ne uklanjajte,“ — rekel je, „saj se poznam. Če boste sterpni ter do konca poslušali me, upam, da me boste miľovali. Sicer nisva znana, vendar mi notranji glas terdi, da ste dober človek in da ste poterpežljivi z menoj. Moja zaupnost do vas se meni samemu zdi čudovita; ne živemu kerstu se nisem še do čéla razodel, kazno pa je, da imam prav zdaj priliko razodeti se vsega.“

„Polkovnik!“ — vskliknil sem in ognjeno prijel ga za roko, „nikar ne dvomite, vaša zaupnost se gotovo razolene človeku, ki jo zna ceniti; in če vam utegnem s čem pomoči, to mi bode posebna sreča.“

„Vaša odkritost mi je gotova,“ — omenil je polkovnik; „ali človeška pomoč ni, da bi premagala moje gorjé. Malo poterpite, pa vse izveste! Če se ne motim, bomo morali kmalu prepreči. Moje razodetje bode dolgo — in če naju ne zaderži kaka zapreka, začnem pripovedati, ko hitro se odpeljeva zopet dalje.“

Lehko si bralec misli, kako nesterpljivo sem čakal tistih trenutkov, ko bom izpoznal človeka, ki je v meni izbujal najživejšo usmiljenost.

Ko hitro se je voz zopet bil premaknil, jel je moj tovariš pripovedati. „Tu vidite pred seboj,“ — dejal je, „človeka, ki se brezi kakove oporoke mora imenovati najnesrečnejšega človeka na svetu. Čudili se boste, ker vam razodevľjem, da je moje nesreče opica kriva.“

„Ali opica?!“ — vskliknem zopet. „Gotovo se šalite!“

„Da, opica,“ — poterdil je polkovnik in težko vzdihnil, „opica, katere osoda je tesno sklenjena z mojo. Oh! koliko let je že zbežalo v zatop, kar mi šala ni več prišla na um! Poslušajte me in ta čudovitost se vam razjasni.“

„Porodil sem se na otoku Borneo-u. Moj oča je največ svojega življenja preslužil v republiku ameriških Zedinjenih držav, naposled pa je poprosil, da so mu dali odpust, in sklenil je svoje poslednje dni preživeti na Borneo-u, kjer se je bil oženil nekoliko let poprej. Jaz sem bil najmlajši med otroki, le nekoliko nedelj sem bil star, ko se je moj oča naselil na majhnem posestvu. Iz našega doma je na enej strani bil razgled na morje, na enej pa je bil gost les, sèzajoč do neznanih krajin sredi otoka Borneo-a. Doslé še noben Evropejec ni proderl v te kraje. To podvzetje nemara čaka bodočega veka; do tega časa vsaj ni se posrečilo še nobenemu, da bi bil zmogel težave, ki se povsodi nastavljajo derzovitežem, kateri bi radi sèznanalili se z neprodorljivimi lesovi tega otoka. Po slehernej stopinji vstavljajo popotnika neizmerne propasti in razkačeni potoki. Hude zveri mu preté na vseh straneh, in v temi neprozornih, neprodorljivih lesov vsaka stopinja lahko probudi strupene kače, ki se skrivajo po gostej, visokej travi — s kratka: mnogokratne vladne poskušnje, da bi zmogla zapreke, s katerimi je natora obogatila otoku

notrino, doslé niso imeli drugega nastopka, nego mnogo žertvo ljudi.“

„Najgrozovitejši, a tudi najčutljivejši sovražniki Evropejcem, ki se lotevajo takih podvzetij, gotovo so opice najrajše, — opice, ki so jih tega otoka lesovi polni. Ta zverjad, do čela nasprotna drugim zverinam, ki se huje ali menj bojé človeka, napada ljudi, in da se ne boji ni strelnega orožja. S čudovito natorno prirojenostjo nadarjena — napada tako, kakor bi bila izurjena po premišljenih čertežih. Najkrepkejše izmed njih se oroževajo z debelimi krepelci — in te so mogočen zid zoper sovražnika v tem, ko neizmerno število njih tovarišic iz vseh strani na protivnika kamenje meče tako umno, da ni kamen ne pade zaman. Časi se opice poskrijejo po drevji v vejevje, pusté popotnim, da mimo pridejo, potlé pa po bliskovo hitro poskačejo na tla, s tal ljudem na pleča — in sè svojimi ostrimi nohti jim oči izpraskajo in jih v glavo grizejo. Zdaj znate, preljubi moj tovariš, kakove so opice v mojej domovini! Vsi bivalci, rojeni na tem otoku, in večina priprostih evropejskih ljudi terdno verujejo, da so opice posebna versta divjih ljudi, nadarjenih z razumom; to vero jim posebno zaterjuje to, ker je ta zver — hudo divja do starejših moških, pa tako dobra ženskimi in otrokom, — ker otrok le malokaterega umoré, temuč raji odnašajo jih s seboj v globine svojih neprodorljivih lesov. Nekedaj so mnogi in jako učeni naravoslovci celó iz početka to hudobno resnico imeli le za basen, dan denes živa duša ne dvomi več o njej, in jaz nesrečnež sam lahko postrežem z lastnim žalostnim prepričanjem, da je rés tako.“

(Dalje prihodnjič.)

Venec domačih rož.

(Zložil * * *)

Na poti.

12.

„Oj dete, dete kam bežiš,
Kaj skriváš si obraz z rokami?
Zna biti mene se bojiš,
Ki prvič hodim tu med
vami?“

Zató hitím tja do cerkvé,
Da jim prinese tolažila
Duhovnik, ki si ga želé;
Oh kaj je, ko bi zamudila!“

„Popotni mož, oj ni takó,
Ni pač mi treba vas se bati;
Pri serci meni je tesnó,
Ne morem solz se izderžati.“

Ko sredi gozda gromna moč
Zadevši hrast, do tal omaje:
Takó dekletov jokajoč
Presunil glas mi dno sercá je.

* * *

Na smertni postelji domá
Ležé, oj mati mi preljuba;
In strah mi stresa dno sercá,
Kaj zá-me bode njih izguba!

Pol ure dalje sem prišel,
Ko zadoni zvonjenje milo,
In čez verhé je glas donel,
Okó pa meni je rosilo.

13.

„Oj mlinar, mladi mlinar ti,
Zakaj imaš rosné oči?
Za dnevom dan koló ti dela,
Pri mlinu pa je hiša bela.“

Kakó prijazen kraj je tú,
Dolina tiha, raj mirú;
Po griči čeda se ti pase,
Vodica doli ti smehljá se.

Za bregom pa dehteča seč
V nedeljo vabi tja te leč;
Veselo je življenje tvoje,
Oh, ko bi tako bilo moje!“

Neskončno moje je gorjé,
Beseda ga ne dopové;
Živeti skoraj ni mi moči,
Oh, žalosti sercé mi poči!

„Ko bilo res bi, kakor ni,
Ne imel mokrih bi oči;
Življenje mi je tuge polno,
In v persih nosim serce
bolno.“

Denes je ravno osmi dan,
Odkar vzdihujem ves solzán;
Ljudjé versté se mimo ceste,
A moje ni, ne bo neveste!“

* * *

In zdaj pa reci človek še,
V bogastvu sreča da cveté.
Gorja ni večega na sveti,
Ko serc ločitev preterpeti.

Potniške drobtine.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Predej se železnica spet navzdol nagne v Mursko dolino, mora vlak še enkrat obstati. Na širokem polji je postaja „Schauerfeld“ (Točino polje). Kmeta mora že pri samem imenovanji tega imena kurja polt preleteti, da si gotovo ne želi ondi kupiti zemljišča. Kolikokrat toča to polje potolče, ali kako dobro znajo ondi odganjati copernice točarice, tega ne vem povedati; toliko sem pa zvedel iz ust ondotne krajanke, da ni zla toča dala polji ime, marveč posestnik tega polja se po hišnem priimku kliče „Schauer“, ali kar ti je ljubši: toča, in po njem je dobilo celo polje zloglasni priimek: Schauerfeld. Blizo postaje je videti le edina hiša in ta je gostilnica. Zidati jo je dal veliki posestnik na „Schauerfeld-u“ in dobiva za njo vsako leto lepo kazen; če je res, kar se mi je pravilo, dobi po 400 gold. na leto.

Čemu pa je postaja na tem samotnem polji? Za Št. Lambrecht in zgorujo Mursko dolino, tudi za trgovino z lesom, ker se sém prav mnogo lesa iz bližnjih obširnih gozdov in planin navaža. Dokler bo še trgovina z lesom terpela, bo gostilničarju mogoče shajati, drugih potnikov pa le malo zahaja v te kraje.

Pičli dve uri od postaje „Šauerfeld“, v mirnem kotiču pod planino Kravnico, je samostan in terg sv. Lambrechta, skrit za hribi in med visokimi planinami, v kraju, kakor da bi bil nalašč stvarjen za samostan. Po sedemstoletnem obstanku ga je zadela nemila osoda, da je po ukazu cesarja Jožefa II. bil izbrisan iz bukev živih. Pozneje so se redovnikom sv. Benedikta povernila prazna, oropana poslopja, a graščine in obširnih gozdov Marija-celjskih niso več dobili nazaj. Vlada jih je odločila drugim namenom; dajejo kurjavo za lijanje topov.

Od postaje na Šauerfeldu ima železnica močen pad in pri tem vendar še le po ovinkih pride v dolino k Muri.

Iz višine nad Teufenbahom se ponuja prav zanimiv razgled v Mursko dolino proti zapadu ter na visoke planine. Nam ravno nasproti šterli v višave sterma skalnata gora, ne zastoj Plešnica nazvana, ki deli Belsko dolino od glavne Murske doline. Ob Belici vidiš fužine v dolnjih Belcih.

Nad Šajflingom se železnica približa cesarski cesti in se je derži blizo do Unemarkta; obe se pa vijete po

senčnih rebrih razširnih planin, ktere s svojimi panogami segajo tú do Murskih bregov. V te kraje se izvažajo iz Koroškega vsako leto mnogo sadja in se skupi lep denarček. Korošci! lahko bi ga izvažali še več in dobili bi še več potrebnega denarca v deželo, če bi se potrudili, nasaditi boljših in bolj terpežnih sadnih plemen.

Malo nad Uncmarktom prestopi železnica iz desnega na levo bregovje Mursko. Vstrie Uncmarkta, na severni strani železnice, na solnčnem hribcu, vidiš golo, že razpadajoče zidovje starega gradu „Frauenburg“. Še le v najnovjšem času se je posrečilo nekemu starinarju stakniti tú neke grob svoje dni slovečega viteza in pesnika Ulrika Lichtenstanskega. Drugi časi, drugi običaji. —

Nekdaj so slavili viteške vaje in turnirje ter popisovali, koliko kopja se je razdrobilo, koliko vitezov je ta ali drugi junak iz sedla spravil in v pesek na tla telebnil, naše dni se pa le našteva, koliko političkih govornikov je stopilo na oder in koliko jih je peneče vino spravilo pod mizo.

Zadej za nizkim gorovjem je lepí terg z fužinami v zgornji Sirnici. Leta 1862 konec septembra sem to gorovje peš prehodil. Najel sem si v Sirnici hlapca, ki mi je kazal pot in nosil torbico. Prav rad se še spominjam tistega lepega nedeljskega večera, ko sva koračila pod košatim bukovjem proti verhu in mi je hlapec, doslužen vojak, ves otožen kazal lepo kmetijo v hribih. Tam le, je rekel, biva ona, ktero sem mislil jaz dobiti za ženo, a vzal mi jo je drugi in jaz sem ostal sam. — Kolikokrat se je to pred nami že zgodilo in bo se za nami ponovilo!

Štajer svoje tri poglavitne reke iz sosednih dežel dobiva; Drava iz Tirolskega priteče, Aniza in Mura pa v gorah Solnograškega izvirate. Mura ima svojo zibelko prav blizo koroške meje v Murskem kotu in se derži mnogo milj v obližji koroško-štajerskih mejnikov. Pod Uncmarktom se oberne bolj proti osrednji deželi; letos je bila še plitva in ni ji bilo znati, da bi mogla tako hudo razsajati. Na levem obrežji, po katerem se zdaj vozimo, so le rodi pašniki in gozdčiči z drobnim lesovjem; lepa polja so na desnem obrežji in velika naselišča ob cesarski cesti. Tam vidiš Št. Jurje, Št. Peter, Judenburg in dalej Belo cerkev.

Pred Judenburgom je na železnici postaja Thalheim, kjer se vlak toliko časa pomudi, da zamoreš želodec brezskerbno in za dober denar tudi dobro pomiriti. Večidel smo se vsi poslužili te lepe priložnosti, ne sibirsko, ampak prav pošteno toliko, da smo spet napolnili nastale praznine v želodcu.

Od Judenburga do dotične postaje je precej kos pota. Mestice s širokim stolpom me spominja smešne dogodbe, ktero sem slišal iz ust prijatelja, ki se je na tej gimnaziji izšolal. Znano bo starejšim bralcem, da je imel tudi Judenburg svojo gimnazijo, t. j. 6 šol, ktere so oskerbovali benediktini, če se ne motim, iz Admontskega samostana. Posebno na slovesu ta gimnazija ni bila nikdar; rekali smo ji takrat: refugium, ker so radi slaběji koroški dijaki tje pribeževali. A dijaki so bili tudi mnogo čislani, zlasti ti iz 5. in 6. razreda; hodili so že z mestjani pivo srebat in tobak puhat — politike še takrat niso poznali. K pustnim veseliam so jih celo povabljali na ples, prej ko ne, zaradi pomanjkanja drugih odličnejših plesalcev. K takej veselici je bil nekega dne povabljen tudi moj pripovedovalec na neko bližnjo graščino. A kako tje priti? Voznika si najeti ni mogel, v žepu je imel sušico. Cesta in poti so bili gerdi, ker je bilo mehko vreme; da je na ples peš pritapal, tega nihče ni smel vedeti. Ples, zabavo, razkošje, dober požirek in masten kosec je pa ven-

dar le ljubil; že nekaj dni so se mu sline cedile po vseh teh sladnostih. Kaj je bilo storiti? Študentje so bistré glavice in prav zvite buče; ako bi bil Kolomb le še nekaj časa poterpel, ne bi bilo mu treba Amerike najti, kak dijaček bi mu bil to skerb prevzel. Tudi naš dijaček se ne splaši over; — na veselico mora priti, naj velja, kar hoče. Po velikih ovinkih in po stranskih potih, da nihče ni mogel videti pešca, približa se gradu. V kmečki hiši ostane do večera skrit in si škornje za silo posuši in osnaži in potem gre v grad s takim ponosom, kot bi se bil pripeljal v najodličnejši kočiji s parom konj. Na plesišči, ali da bolj prav zadenem, v dvorani za ples, pride v novo zadrego. Tla so bila povoščena ter oglagjena, siromache pa je imel škornje z nabitima petama, — po prvem plesu so se poznali vtiski v tla. Grajšak to zapaziti, plesalce prijazno opomni, da naj ne pleše, kdor nima čevljev za ples, — bridka skušnjava za našega plesoljubca. Toliko je že prestal, da se je primuzal v plesalno dvorano in zdaj že na zaželjenem koncu bi se imel obsoditi k Tantalovim mukam. Tega ni bil volje. — Tiho se zmuzne iz dvorane in poda se v kraj, kjer ni imel kaj opraviti, a bil je njegovi nameri najugodnejši — na stranišče. Tam sèzuje si škornje, vzame počič in začne žrebliče ruvati iz podpetnic. Po storjenem težkem delu se poverne v dvorano in pleše blizo do jutra. Peš je koračil v mestice nazaj; a pešca vendar nihče ni videl. Naj pa zdaj kdo reši tako nalogo!

Celtveg. Po kratki vožnji čez rodo dobravico obstoji vlak nad Celtvegom. Iz sto in sto dimnikov se kadi in vali dim, da nebo otemneva; misliš se prestavljenega v megleno Britanijo. Po eni strani je tu res nekoliko nalike obertnijski Angliji; lijarnice, tovarne, plavži, valjavnice Celtveške slovó po vsej Evropi. Potrebne kurjave dobivajo iz bližnje Pelske doline, kjer se v Fondsdorfu koplje izversten premog. Vse te obširne fužine so bile pred v lasti pruskega grofa Henkelna, ki je s svojimi pruskimi uradniki močno pripomagal k poprusovanju okolič; zdaj jih je kupila družba delničarska.

V Celtvegu je prav tako, kakor pri drugih razširnih obertnijah; zraven velikega zaslužka še večja revščina, velika surovost in razuzdanost. Mesečna plača od 30—80 goldinarjev bi zadostovala poštemu življenju in delalec bi si lahko kaj prihranil na stare dni sebi in svojim družinam. A velike peči in delo pri ognju veliko žejo napravljajo in kovači so od nekaj bili prijatelji vsem pijačam. Na novih fužinah ne vidiš več sv. Florijana; moderni kovači si raji sami gasijo — žejo s pivom, vinom ali žganjico. Od delalcev, ki so delali v Celtvegu, sem slišal prav lične dogodbe, ktere žalostno ilustrovajo surovost in razuzdanost v krajih, kjer se razcveta toliko hvalisana obertnija. Spomnil sem se teh pripovedk, ko pristopi v kupé suh, dolg možicelj, ki je kmalo začel se bahati svojih nesramnosti v čudni mešanici, da nisi vedel, je li to Lah ali kak drug inozemski gerdun. Po njegovi obleki soditi bil je tudi eden izmed tistih, ki si mnogo zaslužijo, a še več potrosijo.

Med Judenburgom in Knittelfeldom je dolina najširja in vidi se, da je tudi rodovitna. Pod zadnjo postajo stopi železnica spet na desno obrežje Murino in kmalo zapaziš v prijetni stranski dolini dva stolpa nekdanje stolne cerkve in poslopje nekdanjega samostana Sekovskega.

Mnogo sem že čital o romanski stavbi Sekovske stolne cerkve, preprijazna lega tega kraja me je že dvakrat močno mikala, jo ogledati, a dosihmal še nisem imel te sreče. Na temenu visokega hriba nad Sekovom je cerkva Marije v snegu; tokrat je bila res že v snegu. Pri

postaji Št. Lorencu se dolina spet stesni; pri Št. Mihelu se glavna čerta Rudolfove železnice loči od Murske doline in se obrne proti severozahodu v stransko dolino — od Mure k Anizi.

Od Št. Mihela do Licna. V Št. Mihelu se je delil vlak, z vlakom tudi potniki, vagoni in kar je bilo blaga na njih natovorjenega. Veči del vlaka se je vrnil k Muri nazaj ter ob nji v Leoben in Bruk; manjši del ali vlakčič pa je pihal z nami po glavni Rudolfovi čerti v Rotenman. Od te vožnje ne vem kaj poročati; to vém, da mi je pot že dolgočasen prihajal. Vozovi so bili prazni; zavoljo tesnobe ni bilo se nam pritoževati. Stražnester dragonskega polka, ki se je iz Koroškega vračal domú v Avsé, je v Št. Mihelu dobil vojnega tovarša, ki je bil na dopustu. Popred je služil pri domačem polku, bil v nesrešnej vojski l. 1866 na Českem. Kmalu sta začela si vojaka praviti svoje vojskine dogodbe, a veselih noben ni vedel. Zanimalo me je pa vendar, ker se je naš vlak tako počasno vlačil v reber. Dolina je ozka, ob potoku Liesniku (Liesing) so bili videti močvirni pašniki, na kterih se je pasla živina, večidel bela ali balhasta.

Pri tergu Mautern vidiš ob znožji gore Reiting samostan redemtoristov. Osem dni poprej se je tú obhajala tridnevna slovesnost v čast poslavljenja cerkvenega učenika sv. Alfonza Ligvorija, od pobožnih iz okolice obilno obiskovana. Ne vem, če je kak kraj bolj primeren samostanskemu življenju, tihemu premišljevanju in redniškim vodilom, nego to zavetno zatišje v tihi gorski dolinici.

Železnica se od Mautern-a naprej derži senčne strani gorovja, v krajih je še precej višej od doline, dokler ne prestopi močvirno sedlo pri Gozdu (Wald). Nad Gozdom izvira rečica Palta, ktera kmalo naraste in daje ime dolini, ktera se razteza od Gozda do njenega izliva v Anizo pod Licnom. Dolina je pa večidel samo močvirje, sto in sto kopic in malih šupic se vidi na njem, v ktere se spravlja pokošeno ločje in seno. Ločje se rabi za steljo. Ta dolina je po obilnem pridelku blatnega sena ali ločja pripravna za konjsko rejo. Sredi doline ni videti stanovanj; vasi in selišča so raztrešene po pogorji, zlasti po solčnih bregovih.

Štajer je krasna deželica, toda nekaj mu manjka, kar močno vzvišuje naravsko lepoto, — manjka mu lepih jezer; razun gorskega jezera pri Avsé ga nima, da bi se mogli na njegovih valovih zibati lahki čolnici in v njegovem zrcalu ogledovati gorski velikani. Vajeni lepih domačih jezer jih mi Korošci pogrešamo, kamor pridemo; vsaj v mojih očeh kraj nima lepote, če ni okrašen bodi si z veličastno reko, ali pa tihim zeleno višjevim jezerom. A vendar tudi Paltina dolina ima svoje jezerce: v sredi blata se sveti vodovje z visokim ločjem zaraščeno, a prav plitvo je, da je bolj mlaki, nego jezercu podobno.

Na postaji pri Trebnem izstopi mladi junak na dopust, namenjen je, iti čez goro v Admont. Ta pot sem tudi jaz že hodil, in reči smem, prijeten in zanimiv se mi je zdel, a po noči bi ga ne htel hoditi. Tudi našega junaka je nekaj skerbelo hoditi ta pot po noči, a k sreči dobi družnika, mesarja, ki je bil ravno tje v Admont namenjen. (Dalje prihodnjič.)

Trije zlati lasje Deda-Vseveda.

(Česka narodna.)

Bil je neki kralj, ki je rad po gozdih zveri lovil. Enkrat se za jelenom predaleč spusti in zajde. Bil je čisto sam; stori se noč in kralj bi rad dobil kako kočo,

da bi v njej prenočil. Zagleda ogljarja. Kralj ga popraša, ali bi ga ne hotel iz gozda na cesto peljati, — dobro bi mu plačal. „I, rad bi šel z vami,“ pravi ogljar, „ali žena mi je ravno na porodu, zato ne morem od hiše. Kam bi pa šli tako pozno v noč? Lézite raje na hramu v senó in jutri za rana pojdem z vami“.

Kmalu potem se rodi ogljarju sinček. Kralj je ležal na hramu, pa ni mogel zaspiti. O polnoči se vse nenadoma razsvetli. Kralj pogleda skozi sklade med deskami v doleno sobo in vidi: ogljarja, ki je terdo spal, njegovo ženo, ki je ležala v velikih težavah; zraven novorojenega deteta pa so stale tri žene (bile so rojenice), vsaka je imela v roci gorečo svečo. Perva pravi: „Jaz temu dečku prisodim, da bo prišel do velike mogočnosti.“ Druga pravi; „A jaz mu prisodim, da bo povsodi srečen in da bo dolgo živel.“ In tretja reče: „In jaz mu prisodim hčer, ki se je kralju tu gori ležečemu nocoj rodila.“ Na to žene sveče ugasnejo in zopet je vse tiho.

Kralj se prestraši, ko da bi mu bil kedo meč na serce nameril. Do jutra ni več zaspal, le premišljeval je, kako bi se dalo zabraniti, da bi se ne zgodilo to, kar je slišal. Ko dan napoči, začne dete plakati. Ogljar vstane in vidi, da mu je žena na veke zaspala. „O moj ubogi sirotek!“ zakliče „kaj hočem zdaj s taboj početi?“ —

„Daj meni to dete“, pravi kralj, „jaz poskerbim, da se mu bo dobro godilo; a tebi dam toliko denarja, da ti do smerti ne bođe treba več oglja žgati.“ Ogljar se na to zelo razveseli in kralj obljubi, da bo po dete poslal. Ko kralj pride do svojega gradu, mu z velikim veseljem naznanijo, da se mu je preteklo noč krasna hčerka rodila. Kralj se zamisli, pokliče enega svojih služabnikov in mu pravi: „Pojdi do tega in tega gozda, tam v nekej koči prebiva reven ogljar; daj mu te denarje, a on naj ti svoje malo dete izroči. To dete vzemi in na poti ga verzi v vodo, da vtone; ako ga ne vtopiš, pojdeš sam vodo pit!“ „Služabnik gre, vzame detece in je v jerbašček položi; ko pa do neke reke pride, verže ga s pleteničico vred v vodo. „Lahno noč, nevšečni zet!“ reče kralj, ko mu služabnik tó pove.

Kralj je menil, da je dete vtonilo, pa ni bilo tako; plavalo je v jerbasu po vodi, ko da bi ga bil kdo zibal in spančkalo je, ko da bi mu bil kdo prepeval. Tako je priplavalo do kočee nekega ribarja. Ribar je sedel na bregu in spravljal svoje orodje. Zdaj zagleda po reki nekaj plavati, skoči v čolnic in detece iz vode otme. Nese ga svoji ženi in pravi: „Zmirom si hotela imeti malega sinka, glej ga tukaj! prinesla nama ga je voda.“ Ribarjeva žena ga vesela vzame in za svoje dete izredi. Imenovala sta ga Plavaček, zato ker jima je po vodi priplaval.

Reka teče in leta bežijo; iz malega deteta je zrastel krasen mladeneč, da mu ni bilo enakega. Enkrat po leti se je prigodilo, da je tisti kralj čisto sam okoli jezdaril. Bilo je soparno, žeja se ga loti, zato se obrne k bližnjemu ribarju, da bi mu kupico studenčnice podal. Ko mu jo Plavaček podá, se mu kralj začudi: „Berhkega fanta imaš, ribar, je li tvoj sin?“

„Je in ni!“ odgovori ribar. „Zdaj je od tega dvajset let, kar je po reci v kočku priplaval in mi smo ga obdržali!“

Kralju se je stemnelo pred očmi, obledel je ko stena, spoznal je namreč, da je to tisti deček, katerega je bil ukazal vtopiti. Kmalu se pa zopet zave in reče ribarju: „Jaz potrebujem poslanca do mojega gradu, in nimam nikogar pri sebi; ali bi ne mogel ta mladeneč tje-kaj iti?“

„Vaša kraljeva milost naj kar zapove in mladeneč pojde“, pravi ribar.

Kralj se vsede in napiše kraljici listek: „Tega mladčca, ki ti ga tu pošljem, daj brez odloga z mečem umoriti, ker mi je velik neprijatelj. Vse mora biti opravljeno, ko se vernem. To je moja volja!“ Kralj pismo spravi, zapečati in svoj perstan na pečat pritisne.

Plavaček se podá s pismom urno na pot. Moral je iti skoz velik gozd, kjer nenadoma pot zgreši in zaleze. Hodil je dolgo iz hoste v hosto, — da se je začelo že mračiti. Zdaj sreča staro ženo. „Kam pa, Plavaček, kam?“

„S pismom grem do kraljevega gradú, pa sem zašel, Ali bi mi ne mogli vi, mati, pokazati na cesto?“ „Danes že takó ne dojdeš več tje, tema je že“, pravi starka, „ostani pri meni čez noč, saj ne boš pri tujki: jaz sem tvoja botra.“ —

Mladeneč se da pregovoriti. Komaj sta nekoliko korakov storila, že je stala pred njima hišica, ko da bi bila iz zemlje izrasla. Po noči, ko mladeneč že spi, potegne mu starka pismo iz žepa in mu drugo vanj dene, v katerem je bilo takole zapisano: „Tega mladčca, ki ti ga tu pošljem, oženi brez odloga z mojo hčerjo; ta je moj prisojeni zet. Da mi bo vse že vredno, ko se vernem. To je moja volja!“

Ko kraljica pismo prebere, napravi brez odloga svatbo. Obé: kraljica in mlada kraljičina se niste mogle ženina nagledati, tako jima je dopadel. Tudi Plavaček se je sè svojo kraljevo nevesto kmalu zastopil.

Za nekoliko dni pride kralj domú in ko vidi, kaj se je zgodilo, se močno razjezi nad kraljico, zakaj da je to storila. „Lej ga, vsaj si mi sam pisal in ukazal, naj ga oženim z najino hčerjo, predno se verneš“, odgovori kraljica in mu pismo podá. Kralj vzame list, pogleda pisanje, pečat, papir, — vse je bilo njegovo lastno. Pokliče tedaj zeta in ga praša; kakó, kaj in kod je hodil? Plavaček mu vse natanko razloži in kralj spozna, da je bila ta starka tista, ki je bila pred 20 leti ogljarjevemu sinu prisodila njegovo kčer; misli in misli, — nazádnje reče: „kar je, to je; ali zdaj vendar še ne moreš biti moj zet; ako hočeš imeti mojo hčer, moraš mi prinesiti tri zlate lase Deda-Vseveda!“ Mislil je, da bo tako svojega zeta odpravil.

Plavaček se loči od svoje ženke in gre, — kod in kam? — ne vém; ali ker mu je bila rojenica botra, mu ni bilo težko poti najti. Dolgo in daleč okoli potuje čez gore in dole, čez vode in mostove, — ko pride do črnega morja. Ondi zagleda neki čoln in na čolnu prevoznika. „Bog te sprimi, stari brodnik!“

„In tebe, verli mladeneč! kam pa po tej poti?“

„K Dedu-Vsevedu — po tri zlate lasé!“

„Oho, na takega poslanca že dolgo čakam. Dvajset let že tukaj prevozujem in nikdo me ne pride rešit. Ako mi oblubiš poprašati Deda-Vseveda, kedaj da bo konec moje tlake, te prepeljem čez morje.“ Plavaček oblubi in brodnik ga prepelje.

(Konec prihodnjič.)

„Mir vam bodi!“

(Odlomek iz povesti „Setev in žetev“, spisal J. Ogrinec.)

„Podgričanje so spet enega ubili!“ pravili so si ljudje na malega Šmarna dan proti večeru ter od vseh plati skup vreli na tepišče, kjer Vrednjakov Jaka pobit leži v mlaki kervi, ki mu še zmerom teče iz zevajoče rane preko čela nad sencem. Nesrečna, poleg stoječa mati mu

privzdiguje roke, glavo, kliče ga po imenu, pa Jaka se nič ne zavé, kakor mertev.

V tem prihité duhovnik, da nesrečnemu vsaj podelé zakrament sv. poslednjega olja, ko žalibog ni veliko upanja več, da bi Jaka mogel še izpovedati se.

Po končanem sv. opravilu obernejo se duhovni oče proti vaškim možem pa resno vprašajo:

„Kaj je že spet krivo ti grozni nesreči?“

„Pijančevali so, razperli se, stegli in — tega žalostni sad je ta uboj“, poroča župan.

„Možje!“ nagovoré duhovnik, „to so pač obžalovanja in hude graje vredne reči, ti vedni poboji med vami. S takimi gerdimi surovostmi žali se Bog, posamnim družinam se nakopavajo nepotrebni križi in težave, vaščanom prizadeva veliko sitnost in neprijetnost in celi slovenski narod pripravlja se ob dobro ime.“

Zbrani prikimujejo priznavaje, da duhovnik govore živno resnico.

„Zatoraj“, nadaljujejo duhovnik, „je soseskinih mož vestna dolžnost, skerbeti, da se odpravijo le-te pogrešne in gerde razvade, ki razdirajo blagostanje družinsko in občinsko, ter da se blagi mir poverne in ohrani soseski.“

„Častiti gospod!“ ogłosi se župan, „to je pač tako, kakor vi pravite. Vaščanje sami le prezeló čutimo hudo gorje, katero nam izvira po teh nesrečnih tepežih. Toda, naj si prizadevamo, kakor hočemo: naj opominjamo, svarimo, žugamo — vse ne pomaga nič!“

„Nič, nič, gospod!“ hitro pristavi sosed, „ker zdanji, mladi svet je strašno shujšan in spačen: da ne mara ne za lepo, ne za gerdo besedo, niti nima strahú pred gosposko, ki je dandenašnji vse premehka proti takim razbojnim fantinom.“

„Le čakajte“, poprimejo duhovnik, „tako hudo vendar še ni, da bi nobene pomoči več ne bilo zoper take nadležnike! Jaz sam sem že premišljeval to reč, ker mi je zeló na serci, in menim, da sem tudi našel pot, po kateri bi se najberž dala ta škodljiva napaka s korenem izdreti. Rad vam povem svojo misel.“

„Prosimo za vaš dobri svet. Prav radi hočemo ravnati se po njem. Saj nam bo vsim le na blagor!“ pravi župan in se spoštljivo pokloni.

„Pred vsem“, začné duhovnik, „je treba, da vsaki stariši dobro, po kerščansko odgojujejo svoje otroke: da jim že v nežni mladosti veepljo strah božji; zakaj, kdor se Boga ne boji, tistemu se zastonj žuga in grozi; potem, da jih neprenehoma napeljujejo k dobremu pa odvračajo od slabega: da jih toraj sami zgodaj učé kerščanskih resnic in čednost, ter zraven jih pridno pošiljajo v šolo in cerkev k službam in besedam božjim ob nedeljah in praznikih, ter da jih nikoli ne puščajo brez dela pohajkovaťi, kajti leno postopanje je začetek največim hudobijam. Tako odgojeni otroci ostajajo dobri, pokorni, obnašajo se lepo, čednostno in veselja delajo starišem na stare dni.“

„Kdor pak zamudi dobro odgojiti otroke, nad tistim se hudo maščuje ta zagrešek. Dekleta mu zahajajo na pot nesramnosti in fantje gerdo osurové, kakor žalibog sprevidamo nad tolikimi izgledi, kateri vsi so znamenja večidel le slabe odgoje.“

„Praša se zdaj: kaj je storiti starišem, ki imajo že odrasčene, nerodne, pokvarjene otroke? Odgovor ni pretežak. Skušati morajo, da jih spet pripeljejo nazaj na pot poboljšanja, in sicer, da jim z lepimi, prijaznimi, dobro hotečimi besedami stavijo pred oči pregrešnost, zaverženost in slabe následke tiste razvajenosti, kateri so mladi udani. V jezi zmirljati in dajati zbudljive priimke ne pomaga nič: marveč še le podpihuje termo in strast ter

tako shujša stvar: to naj si vsaki stariši dobro zapomnijo!

„Kako zlasti ravnati z nerodnimi sinovi, tako zvanimi rogovilježi in pobojniki?“

„Pred vsim: ne, trikrat ne, trikrat ne dajati jim denarja za nedeljsko in prazniško pijančevanje! Kdor ravno že hoče svojemu sinu priboljšati pijačo, ta naj stori to med tednom, kupi naj mu kozarec vina k natezivnemu delu. To bo fantu na korist, dajalo mu zdrave kreposti in budilo ga k hvaležnosti. Ali le vaditi jih ne v kerčmo! Tam je slaba tovaršija doma; tam se nezmerno pijančuje telesnemu in dušnemu zdravju na škodo; tam se gerdo beseduje in žali Bog; tam je kletev, prepir, razpor in tepež med mladim svetom. Vsakdo vé, da zlasti med pijanimi vnema se pobjoj. Zato, če vam je mari, da svojih sinov varujete pred pobojsvom, ne dajajte jim priložnosti zahajati in posedati po kerčmah!“

„Da, da, častiti gospod!“ ugovori župan, „na tanko je res, kar nam tu pripovedujete. V kerčmi se rodeva pobjoj. Tepó se le vinjeni, malo-malokedaj trezni: to dobro vemo. In če smo že dozdej ravnali se po teh vaših mislih, bomo se posebno še za naprej. Ali je pa to, da vsaki stariši svojih sinov nimajo tako v svoji oblasti! Veliko je vaških fantinov, ki si sami služijo denar.“

„Takim, če ne marajo za lepo, svarečo besedo, treba je žugati, in tudi vresničiti kaznovanje: da se jim namreč prikračuje, ali tudi po polnem uterga delež, katerega bi sicer, ako bi bili dobri, smeli pričakovati od hiše. Nerodnemu, pijančujočemu ali razbojnemu sinu naj se z lepa ne voli gospodarstvo, če je le kak drug otrok še pri hiši“, podučujejo duhovnik.

„Tudi to“, pravi župan, „imamo v navadi že od nekada, ker nas izgledi učé, da kar dober gospodar se žulji in trudem leta in leta prideluje, tisto v kratkem požene neroden ali zapravljiv naslednik.“

„Rogovilježu pa, ki niti za opomine niti za žuganje starišev, ali če teh nima, za svarjenja svojih bližnjih nima nobenega poslušnega užesa, takemu naj izvoljeni, soseskini možje pridejo v okom. Kakor hitro razgraja in kolne, ali žuga in poziva na boj, naj prvi, ki je priča, opominja in zaverne ga k miru. Če po tem kaj ne vboga in ne odjenja, naj vsak tak opehovalec berž, brez daljnega odlašanja zatoži se gosposki, ki že ukroti rogovilježe, to si bodite v svesti. Da, ravno to, da vi brez vsake opore pustite fantine razgrajati za vasjo; da nihče nima poguma z ostro besedo zavračati jih k pokoju; da vsak malomarno le pravi, kaj meni mari tuj! — to je velika, vaša napaka! Razsajači vedoči, da so brez skerbi, da jim nihče ne skrivi lasú, ne bojé se nikogar in toliko prevzetnejši vam pred očmi počenjajo, kar se jim ljubi. Ali dajte jim po mojem navétu potrebnega strahú, in prepričali se bosie, da bodo bali se in varovali razbojstva.“

„Gotovo“, poterdi župan, „ko bi bil kdo, da bi naše rogovilježe gonil h kraju in ostro koj poprijel jih za vsako nerodnost, imeli bi strah, in obljudim, da deseti del toliko bi jih ne bilo. Ali je pa spet to, da kdo naj bi storil to? Vem, da nobeden ne rad. Zakaj, če na primer jaz prevzamem ta posel, sovražili me bodo vsi razgrajači, in vsaki čas mi je bati se, da kak tak razposajenec mene pričaka in se maščuje nad mano.“

„To modro govorite oče župan“, pravijo duhovnik, „pa tudi jaz nisem imel na mislih, da bi posamezen prevzemal ta neprijetni posel, o ne! Cela vas si gotovo želi blazega mirú, zato naj tudi možje cele soseske bodo odgovorni in sodniki o tej reči! V ta namen je samo treba, da vsi možje se zberete na posvét in skupaj sklenete, da iz vsih soseskinih mož obstoječi, srenjski svét

gosposki objavi slehernega, ki kakorkoli kalí blagi, soseskin mir. Da, vidite, to je sila potrebno in ravno to vam posebno naročam in priporočam. Če storite tako, to ste pravi dobrotniki svoji občini, pridobite si zaslugó pred Bogom in ljudmi, hvaležnost vseh dobrih poštenih vaščanov, in brez dvoma se vam zgodi, kar gotovo vsi želite: mir vam bo!“

Smešnice.

* V spalnico nekega reveža pride po noči tat in išče, kje bi kaj dobil. Revež se prebudi in ko tata zapazi, mu reče: „Ljubi moj, ti prideš po noči v temi sém iskat reči, katerih jaz še pri belem dnevu najti ne morem.“

* Dva zapravljivca sta se pričkala, kateri od nju je svojemu kerčmarju že več dobrega storil. „Moj kerčmar“, reče prvi, „je s tem, kar sem jaz pri njem zapil, že svojo hčer omožil.“ — „Kaj je ta mala dota,“ ga zaverne drugi, „to vse nič ni proti temu, kar sem mu jaz dal zaslužiti. Moj kerčmar je z denarji, katere sem mu jaz dolžen, že dve hiši zidati dal.“ —

* O začetku novega leta voši učenik svojim šolarčkom srečo, rekoč: „Želim vam k novemu letu obilno sreče, pa da bodete v tekočem letu pridniši, kakor ste bili v pretečenem.“ Ko v cerkev vstane najmarljiviši izmed šolarčkov in se gospodu učitelju s sledečimi besedami zahvali: „Tuđi mi vam vse to iz serca vošimo!“

* Preden gredó gospod župnik ob nedelji v cerkev pridigovat, pošlejo svojega hlapca, kateremu je bilo Peter ime, k mesarju, ki se je Pavl imenoval, po mesa. Peter ide k mesarju, pa kmalo pride nazaj v cerkev ravno med pridigo. Ko v cerkev stopi, sliši župnika z zvišenim glasom vpiti: „Peter, Peter kaj pravi Pavl?“ — Hlapec meni, da so te besede njemu namenjene, in se kar oglasi: „Pavl je rekel, poprejšnje meso pred plačajte, potem nam bo pa drugega dal.“ — Župnik ga zavernejo: „Bedak, saj nisem tebe vprašal.“

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska deržava. Močno je preplašilo ustavoverce tisto pismo, s katerim se je Hohenwart zahvalil na zaupnico, katero je podpisalo nad 800.000 Slovencev. Grof Hohenwart v tem pismu med drugim pravi: da bode zmirom zvest ostal načelom, katere je zastopal s svojimi tovariši v ministerstvu in da terdne nade pričakuje nedaljnegá trenutka, ko se zopet in popolnoma pokaže ničnost domišljenih vspehov, ki se morda dosežejo s centralizajočo silo, in na dan pride splošno spoznanje one resnice, da Avstrija more svojo starodavno moč in veličastvo doseči le s tem, da si zopet ustanovi slogo med svojimi samostojnimi deli in dalje zida na svojih starozgodovinskih podlagah. — To pismo je tem bolj važno, ker ga je Hohenwart pisal tedaj, ko je prišel iz Dunaja, kjer je govoril s cesarjem in dvorskimi krogi. Na Dunaji je baje spoznal, da sedanja vlada ne stoji na tako terdih nogah, kakor si centralistični ustavoverci želijo.

Gledé Poljakov je zadnje dni njih resolucija v ustavnem odboru zopet na dnevnem redu. Kako in kedaj se bo rešila v zbornici, to je še neznano. — Zadnji teden se je v zbor-

nici začel razpravljati državni proračun za tekoče leto in sliši se, da ga bodo kmalo končali in potem zborovanje za nekaj časa prestande.

Da si dunajska vlada uradnike pridobi, dala je po finančnem odboru skleniti, da se med uradnike razdeli za letos 5 milijonov goldinarjev. Razdelili se bodo ti milijoni tako, da dobé oni, ki imajo na leto več od 2100 gld. po 10%, oni ki nimajo več nego 1050 gld. 15% in oni, ki imajo menj od 1050 gld. 20%. To je samo za tekoče leto. Res je, da mali uradniki v sedanjih dragih časih težko izhajajo in da jih nihče ne bo zavidal, ako se njih plača nekaj poviša — pa zakaj bi se še takim plača poviševala, ki morejo že brez povišanja lahko izhajati. Taki gospodje, ki nad 1500 gld. vlečejo, menda še nikoli niso stradali, če so z denarjem varčno ravnali. Treba je ozir jemati tudi na tiste, ki davke plačujejo in ki si morajo marsikaj odreči, da visokim davkom zadostijo. Za niže duhovne je namenila vlada 500.000 gld. razdeliti.

Zunanje države. Na angleško kraljico je nadavno mlad človek samokres pomeril. Precej so ga bili ugrabili in našli, da je samokres stren in ni nabit, torej se mu ne more očitati, da je imel namen, kraljico usmrtiti. Človek ni bil zdrave pameti. — Enak napad se je prigodil tudi v Berlinu na Bismarka, pa cel ta napad je bil, kakor se sliši, samo policijska komedija.

Razne novice.

Metrična mera in vaga. Vlada je razglasila postavbo o vpeljavi metrične mere v našem cesarstvu. Ker je nova mera tudi na Francoskem, Nemškem, Italijanskem in Švicarskem v navadi, bo gotovo, posebno kupčiji, obilno koristila. Zdaj se more raven nove še stara mera rabiti, ali od 1. januarja 1876 zanaprej se ne bo več merilo in tehtalo po sežnjih, bokalih, funtih itd. ampak po metrih, litrih, kilogramih. Meter je blizo 3 čevlje in 2 palca ali nekaj več kakor 1½ vatla, liter blizo 7/10 bokala ali 3 maselcev pijače in kilogram blizo 1¾ funta sedanje mere. Hektar je 1¾ sedanjega orala. Nove mere se bodo pomnoževale in zmanjševale po desetkrat, tako da bo decimeter desetkrat manji od metra. Desetina decimetra se imenuje centimeter itd. Desetkrat dalji kakor meter je pa dekameter, ako se dekameter za desetkrat pomnoži, dá hektometer.

Preganjanje slovenskih profesorjev. Naša obče spoštovana in ljubljena profesorja Šuman in Pajk sta mahoma od mariborske gimnazije prestavljena, prvi med terde Nemce v Ried, drugi v Novomesto in zakaj — bajé zato, ker sta poštena Slovenca in ljubezen do naroda ne zakrivata. S tem ravnanjem si bo vlada gotovo veliko nezadovoljnosti med Slovenci nakopala.

Ustav kat. društvo v Št. Jakobu v Rožni dolini bo na velikonočni pondeljek 1. aprila t. l. napravilo veselico. Igrala se bo igra „Slep ni lep“, katero bodo predstavljali prosti kmetje. Nadejati se je obilno obiskovalcev. — Ob enem čujemo iz Št. Jakoba jako važno in veselo novico, da se tam snuje narodna posojilnica. Pravila so se že sestavila in se bodo v kratkem vladi v poterjenje predložila. Slava vsem, kateri se trudite za napravo tako važnega ljudskega zavoda!

Repata zvezda. Zadnji čas se je mnogo govorilo o repati zvezdi, ki se ima meseca avgusta tekočega leta z zemljo srečati in se bo značila na našem planetu po hudi vročini. Pa vse to se je pokazalo kot prazna govorica, ki se je raznesla menda samo zato, da se bojazljivim ljudem strah napravi.

Slovenska razreda ljubljanske gimnazije in realke sta se, kakor „Novice“ poročajo, v prvi polovici letošnjega

leta veliko bolj skazala kakor nemška; tega zanikati tudi nemški učitelji ne morejo.

Eno najstarejših dreves v Evropi je cipresa blizo mesteca Sommi v Lombardiji. Drevo je že stalo ob času Julija Caesara in ima sedaj okolo 2000 let. Visoko je 106 čevljev. Ko je Napoleon I. mimo te ciprese svojo vojsko vodil, dal je oster ukaz, naj jo vojaki varujejo. „Sl. N.“

Dohodki družbe sv. Mohora za leto 1872.

Na novo so pristopili častiti došmertni udje:

394 Dolinar Pavl v Poljanah . . . . . gld. 15.—

Letnine so poslali častiti gospodje:

Jan. Globočnik, župnik v Poljanah	gld. 66.40
Jan. Ferfolja, vikar v Gornji Tribuši	20.—
Jan. Bilc, duhoven v Lozicah	18.—
Ant. Čibašek, župnik v Št. Kocjanu	12.—
L. Vavtizar, župnik v Časčah	12.50
Mat. Marolt, župnik v Doberničah	21.—
Jož. Podobnik, župnik v Čatežu	11.—
Leop. Albreht, župnik v Dobu	35.20
Al. Pibernik, župnik v Loškem Potoku	24.60
Ant. Drobež, provizor v Št. Mihelu	22.—
Šim. Dobajnikar, župnik v Svečah	29.50
O. Magnus Bosek, franč. kvardijan v Samoboru	7.—
Franc Pirkovič, župnik v Smartnu	30.—
Ant. Kavčič, župnik v Smarjah	32.20
Bošt. Gradičnik, župnik v Biljčovsu	20.—
Dr. J. Muršec, profesor v Gradcu (II. p.)	3.—
Ig. Kutnar, kaplan v Boštanji	16.—
E. Jetmar, župnik v Mohličah	6.—
Tone Rogáč, kaplan v Lokvi	10.—
O. Enrik Režek, profesor bog. v Admontu	6.—
Jož. Rakeb, župnik v Golšovem	9.—
Franc Mak, župnik v Smartnu	5.60
Jož. Kapus, župnik v Pečah	8.80
O. Kal. Margreiter 1 gld.; Mat. Tomec 1 gld.	
10 kr.; Leop. Abram 1 gld.; Ant. Verček 1 gld.	4.10

Vkup gld. 444.90

Kurzi na Dunaji 8. marca 1872.

Kreditne akcije gld. 346.70. Nadavek na srebro gld. 110.25
Národno posojilo „ 71.40. Napoleondori 8.88

Žitna cena v Celovcu.

Po vaganu: pšenica gld. 6.20, — rež gld. 3.96, ječmen gld. 3.10, — oves gld. 1.84, — ajda 3.44, — tursica gld. 3.64.

Listnica.

Besednikova: J. O. v Lj. Serčna hvala! Prosimo večkrat. — J. B. v K. Razveselili! Pride pozneje na versto. Nekaj knjig bomo poiskali in po „potu“ poslali. — L. J. v B. Prav lepa hvala za poslano reči. Bomo s časom porabili.

Nekateri čast. gospodje naročniki nam še za lansko leto nekaj naročnine dolgujejo, lepo prosimo, naj ta dolg kmalo poravnajo.